

Становище за дисертационния труд на Боряна Владимирова

„Образът на женските коси в българската лирика на XX в.“

от доц. д-р Морис Фадел, Нов български университет

Дисертацията на Боряна Владимирова „Образът на женските коси в българската лирика на XX в.“ се занимава с една проблематика, която до този момент не е била обект на систематично наблюдение: женските коси в българската поезия. Темата е наистина провокативна, защото обект на изследване е нещо, на което често се обръща внимание в поезията – косата, което обаче не е интерпретирано в неговата отделност, самостоятелност.

Дисертацията прави впечатление със задълбоченото познаване на контекста, в който се мислят женските коси. Първата глава се занимава с културологичната перспектива към женската коса. Достойнство на изследването е неговият стремеж да излезе от европоцентричната гледна точка: анализирано е присъствието на косата в символичните арсенали не само на културите, принадлежащи към т. нар. „Запад“, не само в близки до „Запада“ култури като юдейската и ислямската, а и в такива (изглеждащи) далечни формации като японския фолклор. При изграждането на тази глава личи умението на Б. Владимирова да намира близост между смислови цялости от различен порядък: обичаи, религиозни текстове, приказки. Любопитен елемент в главата е сравнителното разглеждане на символизациите на женската и мъжката коса в творчеството за деца. Централен момент в тази част на дисертацията е анализа на акта на разресване на женската коса и фигурата на гребена. Тук склонността на Б.

Владиминова да прави внимателни паралели между привидно трудно сводими културни явления в контекста на един и същ мотив е разкрита по убедителен начин.

Втората глава ни среща с психоаналитичните разбирания за женската коса. Преходът към психоанализата е обясним, тъй като тя е един от авторитетните метаезици, с които се обсъжда онова, което във фокуса на първата глава: въпросът как косата присъства в различни култури. Във втората глава този културологичен подход към косата продължава: анализирани са представи за женствеността през Средновековието и античността. Той обаче е обогатен с тяхната интерпретация в психоаналитичната теория. Бих открил много добрите познания на докторанта върху тази област, както и нейното умение да представя теоретични позиции. Същевременно в своя анализ тя съчетава вниманието към общите положения, принципите, които са присъщи за определен теоретик, с проследяването на неговите разбирания върху символиката на женските коси.

Централна за изследването е третата глава, където се интерпретира присъствието на женските коси в българската поезия. Доста подробно е разгледан символизмът. Б. Димитрова успява да подчертае „общите места“ в репрезентацията на женските коси от поетите-символисти, като държи сметка за различията между всеки автор в това литературно направление. Покрай размисъла върху определящия за дисертацията мотив на косите Б. Владинова е успяла да достигне и до редица интересни интерпретативни наблюдения: например, за възрастта у Яворов. Много интересни са обобщенията за цветовия код на фигурата на косите и върху представянето на женските коси посредством „образа“ на водата. Добре е, че дисертацията обръща внимание на наследството на Смирненски - автор, към когото по-рядко има внимание в годините след комунистическия режим.

Езикът на дисертацията е обърнат към читателя-неспециалист, без да прави компромиси със сложността на описваната проблематика.

Убедено апелирам за това на Боряна Владимирова да бъде дадена образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление – 2.1. Филология.

17. 10. 2019

.....

(М. Фадел)